

Alegat 116.

Sprawozdanie

komisji edukacyjnej w przedmiocie drugiej części Sprawozdania Wydziału kraj. z dnia 23 lipca b. r. dotyczącego niektórych zmian w ustawach szkolnych.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdaniem swoim z d. 21 września r. b. L. 256/s. załatwiła komisya edukac. przydzielone sobie do rozpoznania wnioski Wydziału kraj. w przedmiocie ustaw szkolnych krajowych, o ile te wnioski dotyczyły ustawy z d. 25 Czerwca 1873 r. „o władzach nadzorezych dla szkół ludowych.“

Obecnie przynosi komisya edukacyjna wypadek narad swoich nad drugą częścią powyżej wspomnianego sprawozdania Wydziału krajowego, t. j. nad proponowanemi przez Wydział, względnie przez Radę szk. kraj. zmianami w ustawie szkolnej kraj. z d. 2 Maja r. 1873 „o stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego w publ. szkołach ludowych“ (Dzien. ust. kraj. r. 1873, Nr. 251).

W wiadomém piśmie Rady szk. kraj. z d. 13 Lipca r. b. przesłaném Wydziałowi kraj., którego to pisma osnowa posłużyła Wydziałowi za podstawę do wniosków, w powołaném wyżej jego sprawozdaniu objętych, wskazała była Rada szk. kraj. dwa mianowicie artykuły w rzeczonj ustawie o stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego, jako te, które z słusznych przyczyn zmiany potrzebują, t. j. art. 14 i 29.

Z proponowaną przez Radę szk. kraj. zmianą art. 29 zgodził się Wydział kraj. w zupełności. Przeciwnie żądanej zmiany art. 14 nie przyjął do swojego projektu, a raczej pozostawił ten artykuł w jego brzmieniu dawniejszém. Powody, które Wydział do tego skłoniły, zostały w jego sprawozdaniu dostatecznie wyłożone, więc je tutaj już pominąć można milczeniem.

Komisya ed. ma zaszczyt wypowiedzieć co do tych dwóch artykułów, względnie ich zmian, zdanie swoje w sposób następujący:

I. Odnosnie do art. 29, którego dotychczasowa stylizacya taka :

„Na usunięcie z posady skazać można tylko nauczyciela, który mimo „poprzedniego w drodze dyscyplinarnej ukarania, dopuścił się ponownie opie- „szałości lub innych wykroczeń w służbie,“

miałyby być uzupełnioną, jak to i Rada szk. i Wydział kraj. proponuje, dodanym nowym ustępem następującym :

„Jednak nauczyciel, dopuszczający się czynów wywołujących publiczne „zgorzenie, może być skazany na usunięcie z posady bez poprzednich kar „dyscyplinarnych“ —

co do tej więc propozycyi widzi się Komisya eduk. spowodowaną, przedłożyć Wys. Sejmowi wniosek piżejścia nad nią do porządku dziennego, a to z następujących przyczyn: 1. Zmiana proponowana art. 29, jakkolwiek mogłaby być w pewnych razach dogodną, nie zdaje się jednak komisji być tak koniecznie potrzebną, gdyż przykłady takich czynów, publiczne zgorzenie wywołujących, w stanie nauczycielskim zdarzają się chyba bardzo rzadko i tylko nader wyjątkowo; 2. dalsze artykuły tejże ustawy, mianowicie art. 30 i 31, zaradzają potrzebie przewidzianej dostatecznie, choćby w art. 29 zatrzymało się jego brzmienie dotychczasowe; 3. uzyskanie sankcyi dla proponowanej noweli uważa komisya za więcej niżeli wątpliwe, byłaby to bowiem poprawka zupełnie w tym samym duchu, co nowela w pierwszej części sprawozdania niniejszego proponowana, t. j. do §. 29 ustawy o władzach szkolnych nadzorczych, której cofnięcia potem sama Komisya eduk. za właściwe zażądać uznała w następstwie uwag, poczynionych jój poutnie przez Pana komisarza rządowego;

II. Przechodzimy do art. 14., który w obecnej stylizacyi swojej brzmi tak :

„Art. 14. Każda szkoła ludowa, w której nauka religii wymaga przy- „najmniej 17 godzin tygodniowo, będzie miała osobnego katechetę. Rada „szkolna kraj. wyznaczy mu, stosownie do zajęć jego, wynagrodzenie roczne.“

Że artykuł powyższy koniecznie potrzebuje przerobienia, na to się komisya eduk. z Radą szk. kraj. zupełnie zgadza. Jego nieodpowiedniość tegoczesnym szkolnym stosunkom wynikła ztąd, że już po uchwaleniu tej ustawy wydany został rozporządzeniem Wys. Ministerium Oświecenia Plan nauk dla szkół ludowych, którym to planem ilość godzin udzielać się mających w szkołach ludowych nauki religii tak została zmniejszona, że od tej pory nie dochodzi ona w żadnej szkole, ani nawet wydziałowej, tygodniowo godzin 17. W tym stanie rzeczy nie możnaby zatem w żadnej szkole ludowej ustanawiać katechety za remuneracyą. Oprócz tego nie rozstrzyga też ten artykuł 14 pytania, co się ma dziać w takich razach, jeżeli duchowny miejscowy (jak się to po miastach zazwyczaj zdarza) nie tylko 17, ale 20, czasem nawet 30 tygodniowych godzin nauki religii udziela, jednakże nie w jednej szkole, lecz w kilku różnych szkołach razem, w tamże miejscu będących.

Aby uchylić tę niedostateczność ustawy, zaproponowała Rada szkol. kraj. w swoim już powyżej wspomnianém piśmie do Wydziału kraj. następującą zmianę artykułu 14 :

„Art. 14. Co do nauki religii w szkołach ludowych i wynagrodzenia za „jej udzielanie, obowiązując mają przepisy ustaw państwowych z dnia 25 maja 1868 (Dzien. ust. państw. Nr. 49) i z dnia 20 czerwca 1872 (Dzien. ust. „p. Nr. 86).

„Mogą jednak wydatki stąd dla poszczególnionych szkół wynikające na „wniosek Rad szkol. okręgowych być przyjęte na fundusz szkolny krajowy, „o ile na ten cel przyznany zostanie uchwałą Sejmową osobny kredyt z o- „gólnego funduszu kraj.“

Do tej propozycji nie przystąpił ani Wydział kraj. w swoim sprawozdaniu, ani też przyjmując jej nie mogła Komisya edukacyjna, a to z następujących powodów :

po pierwsze; nie ujmuje stylizacya proponowana całej tój sprawy w stałe, raz na zawsze przepisane, zasadnicze normy, ale ją zdaje każdoczesnej decyzji Rad szkolnych ;

powtóre; zachodzi między pierwszym tój stylizacji ustępem a drugim sprzeczność, którą by uchylić mogła chyba tylko bardzo sztuczna interpretacya ;

nakoniec ; orzeczenia w drugim ustępie, dotyczące natury funduszu na te remuneracye, przesądza kwestyę ustawodawstwem krajowem dotąd nierozstrzygnioną i rozwiązuje ją w sposób, w obecnych okolicznościach nader trudny do przeprowadzenia.

Nie przystępując zatem do propozycji powyższej, przedkłada Komisya edukacyjna Wys. Sejmowi inny natomiast wniosek, będący wyrazem jej własnego zapatrywania, i takowy jako uchwalic się mającą zmianę artykułu 14 do Sprawozdania niniejszego w projekcie /- przyłącza.

III. Ostatni ustęp tego Projektu pozostawia pytanie co do funduszu, z którego wynagrodzenia i płace za naukę religii w szkołach ludowych pokrywane być mają, otwartem ; przesądzać bowiem o tém w niniejszej ustawie było niepodobieństwem. Ażeby jednak i ta, tak dolegliwie od lat kilku w szkolnych naszych stosunkach czuć się dająca niepewność mogła raz być wyjaśnioną, Komisya edukacyjna stawia wniosek uchwalic się przez Wys. Sejm mającej rezolucyi do c. k. Rządu, wskazującej katolicki Fundusz religijny jako owo źródło, z którego płynąć mają rzezeczone wynagrodzenia.

Konieczna potrzeba takiego kroku stanie się każdemu jasną, kto tylko zechce rozważyć położenie, w jakim się już od lat kilku duchowni katolicy obu obrządków, w szkołach ludowych religii nauczający, znajdują.

Przedewszystkiem wiadomajest rzeczą, że na mocy państwowego ustawodawstwa nauka religii stanowi konieczną i integralną część udzielanej tamże nauki.

Jakkolwiek nauczanie religii w publicznych szkołach ludowych zostało w zasadzie poczytane za obowiązek odnośnych władz kościelnych i wyznaniowych, mający się wypełniać bezpłatnie ; to jednak nawet ustawodawstwo państwowe (mianowicie §. 3 ustawy z d. 20 czerwca 1872 ; Dzien. ust. p. Nr. 86), w razach uwzględnienia wymagających, duchownym zajęciami parafialnymi już i tak nieraz nad miarę obarczonym, w miejscowej szkole więcej niż 3 klasy obejmującej, zwłaszcza z kilku oddziałami równorzędnymi, a cóż dopiero w kilku różnych szkołach miejscowych równocześnie zmuszonym uczyć religii, — przyznaje prawo do remuneracyi, a względnie nawet do stałej płacy.

Otóż pomimo tego przyznania, nie otrzymują do tej pory nasi duchowni katolicy, prawie w wszystkich miastach i miasteczkach właśnie w powyższych uciążliwych warunkach udzie-

lający nauki religii, żadnego wynagrodzenia, i nie będą mogli go otrzymywać dopóty, dopóki zasadniczo orzeczonóm nie będzie: jaki fundusz ma środków na to dostarczać?

Bezwarunkowo wyrzec to można, że w obecnych okolicznościach nie ma w całym kraju źródła, z któregoby prawnie, t. j. nie stawiając się w sprzeczności z obowiązującym ustawodawstwem, czerpać na to można fundusze.

Mianowicie nie mają ciężaru tego przyjąć na się:

ani rodzice każdoczesnej szkolnej młodzieży, gdyż ustawa szkolna krajowa z d. 2 Maja 1873 „o zakładaniu itd. szkół ludowych“ (Dzien. ust. kraj. Nr. 250) orzeka, że nauka w szkołach ludowych — a do tej należy także i nauka religii — udziela się bezpłatnie;

ani fundusze szkolne miejscowe, albowiem w myśl art. 10 ustawy państ. z d. 25 Maja 1868 (Dzien. ust. państ. Nr. 49) gminy szkolne różnych wyznań, — a takimi są ludności wszystkich miast kraju naszego, — nie mogą jako gminy wydatków na naukę tego lub owego wyznania w swojej szkole pokrywać;

ani fundusze szkolne okręgowe, a taksamo i fundusz szkolny krajowy, ponieważ i te fundusze z należyciami za funkcyje czysto konfesyjnej natury nie do czynienia nie mają, spełniając zgoła inne, opisane ustawami zadania;

ani nakoniec ogólny fundusz krajowy, skoro i do tego funduszu wpływa podatek, uiszczany przez wszystkie w kraju bez różnicy wyznania.

Wszakże jest jeden fundusz, którego początek, przeszłość i przeznaczenie zupełnie odpowiada temu celowi, katolicki fundusz religijny, utworzony przez owych fundatorów, co go ofiarami swemi stworzyli, oczywiście w tym zamiarze, aby kościół tym majątkiem wszystkie zadania swoje załatwiał, t. j. nie tylko praktyki religijne, ale i funkcyje duchowno-dydaktyczne. Że ten fundusz z remuneracyami za nauczanie katolickiej religii w szkołach ludowych w najbliższym zostaje związku, tego dowodzi nie tylko przeszłość państwa, którego kraj nasz jest częścią, ale nawet wyraźne przyznanie pana Ministra Wyznań i Oświecenia z bardzo świeżej daty, bo z r. 1874 (Erllass des Ministers für Cultus u. Unt. vom 1 August 1874, Z. 9378, an den Statthalter für Böhmen). Oświadcza tam ta najwyższa centralna władza edukacyjna, zapytana, skąd brać fundusz dla duchownych, udzielających nauki religii w szkołach ludowych, że stosować się w tej mierze należy do dekretu kancelaryi nadwornej z d. 3 Września r. 1847, w myśl którego księgom, z funduszu religijnego płacę pobierającym, za nauczanie religii w szkołach lud. z tegoż funduszu remuneracye i zapomogi wymierzane być mają.

Otóż uwzględniając te wszystkie okoliczności, a nadewszystko stan rzeczy w kraju naszym obecny, w którym katolicyce obu obrządków duchowni, po szkołach miejskich często w 20, a nawet 30 godzinach na tydzień religii ucząc, od dwóch, trzech a nieraz i jeszcze więcej lat nadaremnie za swą pracę wynagrodzenia oczekują, tak iż zachodzi obawa, że gdyby stosunki takie miały dłużej potrwać, wykład religii w szkołach miast i miasteczek naszych całkiem z czasem ustanie: uznała Kom. eduk. za rzecz konieczną Wysokiej Izbie rzeczoną rezolucyą do przyjęcia przedłożyć.

Tak więc Komisya edukac. z przyczyn powyższych wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Nad proponowaną przez Wydział kraj. zmianą art. 29 tejże ustawy, przejście do porządku dziennego;

2. Artykuł 14 ustawy z d. 2 maja 1873 zmienia się podług załączonego tu projektu ;

3. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby w drodze właściwej spowodować raczył rozporządzenie, w moc którego wynagrodzenia i płace za naukę katolickiej religii w szkołach ludowych ma pokrywać katolicki Fundusz religijny.

Lwów d. 5 Października 1878 r.

Dr. Majer,
przewodniczący.

Dr. Małeckii,
sprawozdawca.

Projekt

noweli do ustawy dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem, zmieniający art. 14 ustawy z dnia 2 Maja 1873 r. (Dz. ust. i rozp. kraj. L. 251).

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z W. Ks. Krakowskiem rozporządzam :

Ar. I.

Artykuł 14 ustawy z d. 2 maja 1873 (Dz. ust. i rozp. kr. L. 251) zostaje w dotychczasowém brzmieniu uchylony i ma brzmieć jak następuje :

Art 14. Duchowieństwo miejscowe ma obowiązek udzielać bezpłatnie w szkole ludowej nauki religii młodzieży swojego wyznania lub obrządku.

Gdyby pełnienie tego obowiązku wymagało od każdej z osób do duszpasterstwa w miejscu przeznaczonych zajęcia szkolnego, przekraczającego 6 godzin tygodniowo: wtedy mają one prawo do wynagrodzenia za tę nadwyżkę, które wymierzane będzie po 3% stałej płacy świeckiego nauczyciela szkoły miejscowej za godzinę tygodniowej nauki przez cały rok szkolny udzielanej.

Do takiego wynagrodzenia ma także prawo i nauczyciel świecki, gdy mu w zastępstwie duchownego powierzona zostanie nauka religii.

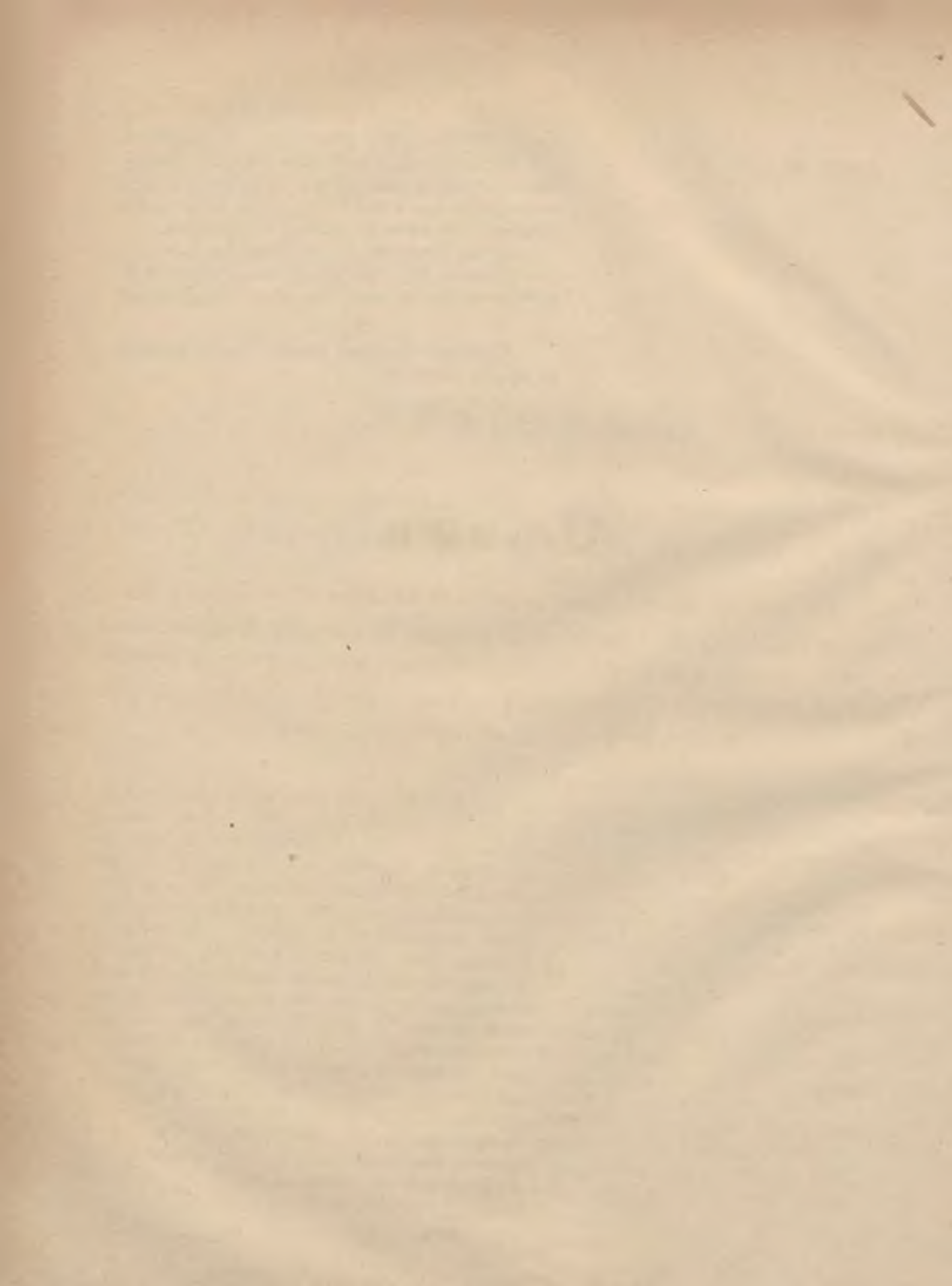
W miejscowościach, posiadających więcej szkół ludowych niż jedną, może dla wszystkich lub kilku tych szkół być postanowiony osobny nauczyciel religii, jeżeli w nich liczba godzin na naukę religii przezna-

czonych łącznie wynosi przynajmniej 17 na tydzień. Taki nauczyciel pobiera za to płacę młodszego nauczyciela najwyższej ze szkół ludowych, w których jest zajęty, a obowiązany jest w nich uczyć religii do 30 godzin tygodniowo bez prawa do dalszego wynagrodzenia.

Osobne ustawy lub rozporządzenia orzekają, z jakich funduszków lub źródeł płynąć mają przyznane w niniejszym artykule za naukę religii płace i wynagrodzenia.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi wyznań i oświecenia.

U m o w a

zawarta między Wydziałem, krajowym działającym w imieniu Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim z jednej strony, a c. k. galicyjskiem Towarzystwem gospodarskiem, zastapionem przez Komitet swój z drugiej strony, o własność folwarku Dublany w następującej osnowie:

1. C. k. galicyjskie Towarzystwo gospodarskie będąc za świadectwem ksiąg Tabuli krajowej, Wykazu hipotecznego Nr. 83. pozycya własności 6ta, właścicielem folwarku, względnie dóbr Dublany w Starostwie powiatowem Lwowskiem położonych, odstępuje dobra te z folwarkiem Dublańskim, ze wszystkimi, wedle protokołu parceli pomiaru katastralnego, deń należącymi gruntami, lasami i wodami, z budynkami gospodarskimi i mieszkalnymi, z prawem propinacyi i prawem patronatu, z całym inwentarzem żywym i martwym, nie zgoła dla siebie lub dla kogo innego nie wyłączając, w tych granicach i tej objętości, jak samo te dobra posiada i posiadać ma prawo, — nie rękując jednak za ubytki jakiegokolwiek rubryki dochodów lub pojedynczych parceli gruntów, — na własność kraju t. j. Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskim za cenę dobrowolnie w sumie czterdzieści ośm tysięcy dziewięćset pięćdziesiąt złotych wal. austr. No. 48.950 zł. ryczałtem umówioną.

2. Umówiona cena szacunkowa zostaje w ten sposób uiszczoną. Towarzystwo gospodarskie przekazuje, a kraj Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem przyjmuje do spłacenia wszelkie długi hipoteczne na majątności Dublańskiej ciężące, mianowicie :

- a) wierzytelność gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego ze Skryptu z dnia 20. Marca 1845 w stanie biernym dóbr Dublany — Wykazu hipotecznego Nr. 83 w pozycyi 1szej — pierwotnie w sumie 10.000 zł mk. zpn. zabezpieczoną, dzisiaj w resztującej kwocie 3078 zł. 49 ct. m. k. czyli 3232 zł. 25 ct. w wal. a. jeszcze należącą ;
- b) wierzytelność galic. Kasy Oszczędności ze Skryptu z dnia 9. Kwietnia 1845 pochodzącą, w pozycyi 2giej Wykazu hipotecznego Nr. 83. pierwotnie w sumie 5000 zł. m. k. zpn. intabulowana, obecnie w resztującej kwocie 716 zł. 69 ct. w. a. należącą ; nakoniec
- c) wierzytelność gal. Towarzystwa kredytowego ziemskiego ze skryptu z dnia 16. Stycznia 1877 w pozycyi 4tej Wykazu hipotecznego Nr. 83 w sumie 5000 zł. w. a. zpn. zahipotekowaną, która podniesioną jeszcze nie jest, atoli Wydział krajowy pozwala, aby galic. Towarzystwo gospodarskie ona podniosła i na rzecz Towarzystwa obróciło.

3. Po potrąceniu do zapłaty przekazanych długów hipot. w sumie 8948 zł. 94 ct. czyli w okrągłej liczbie 8950 zł. w. a. pozostaje reszta ceny szacunkowej w okrągłej sumie czterdzieści tysięcy złotych wal. austr., która w stanie biernym majątności Dublany na rzecz gal. Towarzystwa gospodarskiego zabezpieczoną być ma, z tem ograniczeniem, że wypowiedzenie tej sumy w części lub w całości ze strony gal. Towarzystwa gospodarczego nastąpić może tylko za zezwoleniem wysokiego Sejmu Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem. Dopóki zaś kapitał ten spłacony nie będzie, obowiązuje się kraj Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem płacić galic. Towarzystwu gospodarskiemu rentę w rocznej kwocie Tysiąc sześćset złotych wal. austr. licząc 45 złotych z jednego funta czyli 500 gramów czystego srebra, jako prowizye po 4% od tegoż kapitału 40.000 zł. na majątności Dublany dla galic. Towarzystwa gospodarskiego z mocy niniejszej umowy zabezpieczyć się mającego.

4. Fizyczne posiadanie majątności Dublany oddaje ces. kr. galic. Towarzystwo gospodarskie Wydziałowi

krajowemu z dniem 1 czerwca 1879, i od tegoż dnia przechodzą na kraj wszelkie pożytki i dochody dóbr Dublany, który natomiast obowiązany od tegoż dnia opłacać podatki skarbowe, krajowe i gminne, wszelkie datki konkurencyjne, raty od pożyczek hipotecznych, niemniej wszelkie z posiadaniem tych dóbr połączone ciężary.

5. C. k. galic. Towarzystwo gospodarskie zezwala, ażeby na mocy niniejszej umowy kraj, to jest Królestwo Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem za właściciela dóbr Dublany, dotąd na imię galic. Towarzystwa gospodarskiego zapisanych, w stanie ich czynnym było intabulowane, wszakże z zastrzeżeniem w ustępie 8ym tej umowy na rzecz c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego zawartem. Wydział krajowy zaś zezwala, ażeby wymieniona w ustępie 3cim tej umowy suma 40.000 zł. w. a. z obowiązkiem opłacania od niej procentu po 4%, czyli rocznej renty w kwocie 1600 zł. od dnia . . . . . począwszy w stanie biernym dóbr Dublany na rzecz c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego równocześnie była zaintabulowaną.

6. Obowiązki, jakie galic. Towarzystwo gospodarskie, na mocy umowy z dnia 12 grudnia 1877, i instrukcyi pod tym samym dniem w myśl ustępu V. umowy z dnia 12 grudnia 1877 wydanej, ma do spełnienia względem zakładów naukowych dla gospodarstwa wiejskiego w Dublanach, stają się przez się obowiązkami kraju jako właściciela Dublan.

7. Należytość skarbową od przeniesienia własności i wszelkie koszta obecnej umowy ponosi kraj bez regresu do c. k. gal. Towarzystwa gospodarskiego.

8. Prawo własności Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem krakowskiem do dóbr Dublany niniejszą umową nabyte, gaśnie, i majątność Dublany ze wszelkimi przynależnościami, z całym inwentarzem martwym i żywym, podówczas na gruncie będącym, do kraju należącym, wróci napowrót na własność c. k. gal. Towarzystwa gospodarskiego, jeśli by szkoły rolnicze w Dublanach w myśl warunków kontraktu; zawartego pomiędzy Wydziałem krajowym a komitetem Towarzystwa dnia 12 grudnia 1877 r. przeszły znowu na własność gal. Towarzystwa gospodarskiego. W takim przypadku wejdzie c. k. gal. Towarzystwo gospodarskie jednocześnie z posiadaniem zakładu naukowego dla gospodarstwa wiejskiego w Dublanach w posiadanie folwarku dublańskiego z przynależnościami, a kraj obowiązany będzie zwrócić Towarzystwu kwotę uzyskaną

w międzyczasie za owe parcele majątności dublańskiej, któreby odprzedał jako właściciel tej majątności, tudzież spłacić wszelkie długi, jakieby w ciągu posiadania Dublan na rzecz swoją na hipotekę tych dóbr zaciągnął, za potrąceniem jednak kwoty, jakąby w tym czasie z przekazanych w ustępie 2gim umowy długów hipotecznych w kapitale spłacił, tudzież kwoty, jakąby na rachunek resztującej ceny szacunkowej 40.000 zł. w myśl ustępu 3. tej umowy gal. Towarzystwu gospodarskiemu zapłacił.

We Lwowie dnia . . . . .

Statystyka

kupców i przemysłowców w okręgu lwowskiej Izby handlowo-przemysłowej jakoteż opłaconego przez nich podatku zarobkowego.

Pozycja	Starostwo	I l o ś ć					
		kupców	opłaconego podatku zarobkowego		przemysłowców	opłaconego podatku zarobkowego	
			zł.	ct.		zł.	ct.
1	Bohorodczany	150	741	30	340	2091	—
2	Brzozów	48	329	70	104	909	80
3	Buczacz	261	1822	90	434	2879	—
4	Cieszanów	44	269	85	191	1449	—
5	Dobromil	59	380	05	131	853	65
6	Dolina	217	1149	75	293	2378	25
7	Drohobycz	599	3272	40	1585	12316	15
8	Gródek	187	1149	80	403	2680	80
9	Horodenka	211	892	50	353	2143	—
10	Jarosław	274	1795	55	536	2969	05
11	Jaworów	228	1495	20	353	2207	60
12	Kałusz	225	962	80	364	1783	20
13	Kołomyja	548	3690	95	746	4627	45
14	Kossów	78	1840	65	368	1643	25
15	Krosno	104	825	30	180	1598	10
16	Lwów	116	1033	20	254	1847	90
17	„ miasto	2137	28953	45	2959	21610	85
18	Lisko	71	496	65	110	771	95
19	Mościska	63	410	55	120	858	60
20	Nadwórna	228	1003	85	318	1963	65
21	Przemyśl	325	1966	75	623	5579	90
22	Rawa	167	845	35	411	2701	65
23	Rudki	132	621	60	207	1165	50
24	Sambor	256	1584	45	475	2843	75
25	Sanok	76	605	85	117	887	25
26	Sniatyn	329	1460	15	463	2527	80
27	Sokal	146	690	90	339	3071	25
28	Stanisławów	519	3729	80	824	4580	65
29	Staremiasto	75	372	50	123	863	10
30	Stryj	315	1568	15	737	4280	40
31	Tłumacz	197	858	75	360	1720	65
32	Turka	74	372	75	114	785	05
33	Żółkiew	225	1061	25	470	2542	20
	Żydaczów	122	852	60	263	1830	20
	Razem	8806	69110	25	15668	104961	60

Ustawa

uznająca drogę łączącą Lwów z granicą Państwa
w Stojanowie za krajową.

Zgodnie z Sejmem mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje.

Art. I.

Droga łącząca Lwów przez Kamionkę Strumiłową z granicą Państwa w Stojanowie uznaje się za krajową.

Art. II.

Powiaty, przez których obszar droga ta przechodzić będzie, obowiązane są opłacać wszelkie wynagrodzenia za grunta czy to stale pod drogę zajęte czy też na cele budowy czasowo używane.

Art. III.

Wykonanie tej ustawy polecam memu ministrowi spraw wewnętrznych.

United States

Department of the Interior
Bureau of Land Management

Washington, D. C. 20250

1970

Public Lands Inventory
Final Report

1970

Volume 1
Introduction

1970

Washington, D. C.

Uchwała.

Sejm poleca Wydziałowi Krajowemu, by po otrzymaniu Najwyższej sankcyi do ustawy uznającej drogę ze Lwowa do Stojanowa za krajową, przystąpił do budowy tej drogi.

W tym celu upoważnia się Wydział Krajowy do użycia sumy 30 tysięcy złr. w. a. z funduszu ryczałtowego na budowę dróg krajowych w roku 1879 wyznaczyć się mającego.

I.

Fundusz budowy gmachu sejmowego.

Fundusz ogólny.

Obrót

od utworzenia funduszu (30 Czerwca 1876) do 31 Sierpnia 1878.

Str. księgi	L. p.	Poszczególnienie.	Dochody	Wydatki
73	1	Pozostałość z rachunku funduszu krajowego, wydzielona na rzecz funduszu budowy gmachu sejmowego	867762 10 ¹ / ₂	
75	2	Czysty dochód z czynszów realności l. 717 ² / ₄ :		
		a. w roku 1876 . . . . . 4253 zł. 26 ct.		
		b. " 1877 . . . . . 2431 " 58 "		
		c. " 1878 . . . . . 156 " — "	6840 84	
81	3	Odsetki z lokacji :		
		a. w roku 1876 . . . . . 23923 zł. 60 ct.		
		b. " 1877 . . . . . 49440 " 55 "		
		c. " 1878 (po koniec czerwca) 23667 " 10 "	97031 25	
84	4	Dochody z częściowej zamiany gruntów :		
		a. w roku 1876 . . . . . 428 zł. 61 ct.		
		b. " 1877 . . . . . 428 " 61 "		
		c. " 1878 . . . . . 914 " 30 ¹ / ₂ "	1771 52 ¹ / ₂	
87	5	Dochody przypadkowe :		
		a. w roku 1886 . . . . . 861 zł. 33 ct.		
		b. " 1877 . . . . . 47 " 33 "		
		c. " 1878 . . . . . 302 " 28 "	1210 94	
130	6	Koszta administracji :		
		a. w roku 1876 . . . . . 620 zł. 01 ct.		
		b. " 1877 . . . . . 297 " 51 "		
		c. " 1878 . . . . . 17 " 58 "		935 10
151	7	Podatki :		
		a. w roku 1876 . . . . . 1369 zł. 14 ct.		
		b. " 1877 . . . . . 1136 " 79 "		3010 47
		c. " 1878 . . . . . 504 " 54 "		
154	8	Koszta wypracowania planów i kosztorysów :		
		a. w roku 1876 . . . . . 8328 zł. 86 ¹ / ₂ ct.		
		b. " 1877 . . . . . 7 " 69 "		8336 55 ¹ / ₂
		c. " 1878 . . . . . — " — "		
174	9	Należności rządowe :		
		a. w roku 1876 . . . . . 862 zł. — ct.		
		b. " 1877 . . . . . 62 " 50 "		924 50
		c. " 1878 . . . . . — " — "		
184	10	Wydatki przypadkowe :		
		a. w roku 1876 . . . . . 67 zł. 42 ct.		
		b. " 1877 . . . . . 368 " 43 "		
		c. " 1878 . . . . . 141 " 74 "		577 59
		Do przeniesienia	974.616 66	13784 21 ¹ / ₂

Str. księgi	L. p.	Poszczególnienie	Dochody	Wydatki
		Z przeniesienia	974616	66
84	11	Należytość czynna od p. Brykczyńskiego Stanisława z powodu zamiany grunta	7143	50
		Suma	981760	16
		Odrąciwszy od dochodów — wydatki	13784	21 ¹ / ₂
		Okazuje się stan z dniem 31 sierpnia 1878	967975	94 ¹ / ₂
	12	Potrąciwszy kwotę . . . . . 51461 zł. 97 ct daną funduszowi krajowemu na pokrycie niedoboru z roku 1876 wraz z 5 ¹ / ₂ % odsetkami za czas od 1 lipca 1877 do 30 czerwca 1878, które wynoszą kwotę . . . . . 2830 „ 41 ct.	54292	38
		pozostaje	913683	56 ¹ / ₂

Lwów dnia 26 września 1878.

Pierożyński.

Chrzanowski.

Żółkiewski.

II.

Fundusz budowy gmachu sejmowego.

Fundusz budowy 964.000 zł.

S t a n

kredytu 964.000 zł. przeznaczanego przez Wys. Sejm na koszta budowy gmachu sejmowego
uchwałą z dnia 23 sierpnia 1877.

L. rubryki	Liczba subrubryki	P o s z c z e g ó l n i e n i e .	K r e d y t	W y p ł a c o n o
		Uchwała Wysokiego Sejmu z dnia 23 sierpnia 1877 przeznaczono na koszta budowy gmachu sejmowego.	964000 —	
II		Roboty ziemne		3741 25
III	1	Roboty murarskie		32122 94
		Placa nadzorey Krzesińskiego Emeryka z rocznych 600 zł		428 33
"	2	Dostawa cegły w roku 1877 . . . . . 29.625 zł. — ct.		
"	3	" " " 1878 . . . . . 72.543 " — "		102168 —
"	4	" kamienia		21007 49 ¹ / ₂
"	5	" wapna		4999 28
"	7	" piasku do murowania		1651 75
"	11	" cementu		7211 50
		Warstwa izolacyjna		2796 34
IV		Roboty kamieniarskie		24000 —
VI		Roboty ciesielskie		3310 69
VII		Roboty stolarskie : Podłogi i posadzki		1774 70
XIII		Roboty rozmaite		—
"	4	Ogrzewanie i wentylacja		20 03
"	1	Pompowanie wody		539 50
"	13	Roboty nieprzewidziane w roku 1877 . . . . . 746 zł. 17 ct.		
		" " " 1878 . . . . . 6.536 " 27 "		7282 44
		Suma	964000 —	
		Odrąciwszy od kredytu — wydatki	213054 24 ¹ / ₂	213054 24 ¹ / ₂
		okazuje się stan z dniem 31 sierpnia 1878	750945 75 ¹ / ₂	
		Zauważa się, że w wykazanych wydatkach w kwocie 213.054 zł. 24 ¹ / ₂ ct. mieszczą się zaliczki udzielone — niewyrachowane:		
III	1	Dostawa cegły		
		1. Pierwsza spółka wyrobu cegieł maszynowych i towarów glinianych we Lwowie, tytułem 50% zaliczki (do L. 25.252/1878) a Cto. należności 38.000 zł. na dostawę dwóch milionów cegieł po 19 zł. za tysiąc sztuk w kwocie . . . . . 19.000 zł.		
		2. dtto dtto dalsza zaliczka 25% w kwocie 9.500	28500 —	
III	3	3. Towarzystwo galicyjskie wyrobu cegieł maszynowych i przedsiębiorstwa budowlu we Lwowie, 50% zaliczka a Cto należności 19.000 zł. za dostawę się mający jeden milion cegły po 19 zł. w kwocie	9500 —	
		Do przeniesienia	38000 —	

L. rubryki	Liczba subrubryki	Poszczególńienie	Kredyt	Wyplacono
		Z przeniesienia	38000	—
III	2	4. Kartowicz Jan, 85% zaliczka a Cto należytości 6.270 zł. za odebranych w cegielni 330.000 sztuk cegieł po 19 zł. za tysiąc, w lipcu 1878	5.329	zł. 50 ct.
	2	5. dtto, dtto 85% zaliczka a Cto należytości 6.270 zł. za 330.000 sztuk cegieł odebranych w cegielni	5.329	„ 50 „
IV		Roboty kamieniarskie 6. Torosiewicz Emil, zaliczka na roboty kamieniarskie z dostawą materiału	24.000	zł. — ct.
		po odtrąceniu wyrachowanej do L. W. 40.156/78 kwoty	10.117	„ 38 „
VI		Roboty ciesielskie 7. Hroboni Karol. 2/3 części a Cto wartości surowego materiału w kwocie 4.966 zł. 03 ct. a. w.	3310	69
VII		Roboty stolarskie Podłogi i posadzki 8. Wszelak bracia Józef i Franciszek, 75% zaliczka a Cto wartości surowego materiału (deski na podłogi) w kwocie 2.366 zł. 27 ct.	1774	70
XIII	13	Brozmaite 9. Gmina miasta Lwowa, — zaliczka bezprocentowa na roboty drenarskie w ogrodzie miejskim i na placu budowy gmachu sejmowego, zwrotna w. r. 1879.	1500	—
		Razem	69127	01

Lwów dnia 26 września 1878.

Pierożyński.

Chrzanowski.

Żółkiewski.

III.

Fundusz budowy gmachu sejmowego.

Fundusz administracyjny.

Stan

kreduytu 50.000 zł. przeznaczonęgo uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 23 sierpnia 1877.

Str. księgi	L. p.	Poszczęgólnienie	Kredyt		Asygnowano		Wypłacono	
1	1	Uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 23 sierpnia 1877 prznaczono na kosztę administracyjne	50000					
25	2	Hochberger Juliusz, artystyczny kierownik budowy:						
		a) Wynagrodzenie za kierownictwo budowy . . . . . 12000 zł. — ct.						
		b) Ryczałt na utrzymanie personalu pomocniczego 24000 „ — „	—	—	36000			
		W roku 1877 . . . . . — „ — „						
		W roku 1878 wynagrodzenie za kierownictwo . . . . . 2115 „ — „						
		Ryczałt na utrzymanie personalu . . . . . 5160 „ — „	—	—	—	—	7275	—
30	3	Remuneracya członków komitetu estetyczno technicznego:						
		W roku 1877 . . . . . 200 „ — „						
		W roku 1878 . . . . . 280 „ — „	—	—	480	—	480	—
35	4	Janowski Józef, inspicjent budowy, wynagrodzenie roczne w kwocie 1500 zł. w. a. (do końca budowy)	—	—	5587	50		
		W roku 1877 . . . . . — „ — „						
		W roku 1878 . . . . . 1087 „ 50 „	—	—	—	—	1087	50
40	5	Kułakowski Kazimierz, pomocnik inspicjenta budowy, wynagrodzenie rocznie 600 zł. w. a. (do końca budowy)	—	—	2200	—		
		W roku 1877 . . . . . — „ — „						
		W roku 1878 . . . . . 400 „ — „	—	—	—	—	400	—
45	6	Najem lokalu na kancelaryę budowy, rocznie (począwszy od 20 stycznia 1878)	—	—	660	—		
		W roku 1877 . . . . . — „ — „						
		W roku 1878 . . . . . 473 „ 34 „	—	—	—	—	473	34
52	7	Inseraty, druki, i inne	—	—	893	03 ¹ / ₂		
		W roku 1877 . . . . . 245 „ 87 „						
		W roku 1878 . . . . . 458 „ 64 ¹ / ₂ „	—	—	—	—	704	51 ¹ / ₂
		Suma	50000		45820	53 ¹ / ₂	10420	35 ¹ / ₂
		Potrąciwszy od kredytu — wydatki	10420	35 ¹ / ₂				
		okazuje się stan funduszu administracyjnego z dniem 31 sierpnia 1878	39579	64 ¹ / ₂				

Lwów dnia 26 września 1878.

U s t a w a

z dnia ..... dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem o zaciągnięciu pożyczki krajowej do wysokości 500.000 zł. w celu ulepszenia stosunków drobnego kredytu w kraju.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mezo Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem Krakowskiem postanawiam co następuje:

§. 1.

Celem ulepszenia stosunków drobnego kredytu w kraju, upoważnia się Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki imieniem kraju do wysokości 500.000 zł. nominalnej wartości, pod warunkami najmniej uciążliwymi.

§. 2.

Fundusz w ten sposób uzyskany ma wyłącznie być użytym na udzielanie pożyczek :

- a) Towarzystwom zaliczkowym za ubezpieczeniem przez Wydział krajowy za dostateczne uznanem ;
- b) kasom oszczędności powiatowym ;
- c) powiatom pod ich gwarancją na udzielanie pożyczek Towarzystwom zaliczkowym, kasom oszczędności powiatowym i kasom powiatowym pożyczkowym.

§. 3.

Wydział krajowy udzielać będzie pożyczek pod warunkami kraj od wszelkiej straty zabezpieczającemi. Wydziałowi krajowemu służy jednak prawo odmówienia pożyczki bez podania powodów.

§. 4.

Pożyczki udzielane powiatom mają być zwrócone w całości najpóźniej w rok przed umorzeniem pożyczki przez kraj zaciągniętej.

§. 5.

Wykonanie tej ustawy polecam Moim ministrom finansów i spraw wewnętrznych.

Rezolucye.

- a) Wzywa się Wys. c. k. Rząd, aby wyjednał możność lokowania w obligacyach pożyczki krajowej, zaciągniętej w celu ulepszenia stosunków drobnego kredytu, kapitałów fundacyjnych tych zakładów, które zostają pod nadzorem publicznym, oraz pieniędzy sierocińskich, powierniczych i depozytowych a po kursie giełdowym, jednak nie ponad wartość nominalną, także kaucyi służbowych i przemysłowych.
- b) Wzywa się Wydział krajowy, aby wziął pod rozwagę, czy w obec zaprowadzonych ksiąg hipotecznych włościańskich byłoby pożądanem i już teraz na czasie stworzenie instytucyi hipotecznej dla posiadłości włościańskich.
- c) Wzywa się Wydział krajowy, aby zbadał środki założenia instytucyi centralnej finansowej przeważnie dla Tow. zaliczkowych i kas oszczędności powiatowych, i aby z rezultatu swych badań zdał Sejmowi sprawę.
- d) Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby wszedł w rokowania z Austro-węgierskiem Towarzystwem bankowem, (dawniej Bank narodowy) celem otwarcia przez tenże kredyt dla krajowych Tow. zaliczkowych i kas oszczędności powiatowych.
- e) Wzywa się Wydział kraj., aby nakłaniał gminy do powierzania ich funduszów Instytucyom pieniężnym na zaufanie zasługującym.

Projekt noweli do ustawy

dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem krakowskiem zmieniający postanowienia §. §. 11. 16. i 29. ustawy z dnia 25 czerwca 1873 (Dz. ust. i rozp. kraj. l. 255).

Zgodnie z uchwałą tegoż Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem krakowskiem rozporządzam :

Art. I.

Paragrafy 11. 16. i 29 ustawy z dnia 25go czerwca 1873 (Dz. ust. i rozp. kraj. l. 255) zostają w dotychczasowem brzmieniu uchylone i mają brzmieć, jak następuje:

§. 11. Rada szkolna okręgowa mianuje przewodniczącego miejscowej Rady szkolnej z grona jej członków na lat trzy, zastępcę zaś jego wybierają członkowie Rady szkolnej miejscowej z pomiędzy siebie absolutną większością głosów na ten sam przeciąg czasu.

Dyrektorowie i nauczycieli szkół, podlegający Radzie szkolnej miejscowej, nie mogą jej przewodniczyć.

Gdyby przewodniczący lub jego zastępca z powodu jakiegokolwiek przeszkody nie mógł przewodniczyć na posiedzeniu, kieruje obradami najstarszy wiekiem z obecnych członków Rady szkolnej miejscowej.

Rada szkolna miejscowa, skoro się ukonstytuowała, donieść o tém winna Reprezentacyi gminnej i Radzie szkolnej okręgowej.

§. 16. Do nadzorowania szkoły, Rada szkolna okręgowa ustanowi jednego członka Rady szkolnej miejscowej dozorcą szkolnym.

Dozorca szkolny miejscowy ma się znosić z przewodniczącym szkoły.

Jeżeli powstanie pomiędzy nimi różnica zdań, to każda strona ma prawo udać się do Rady szkolnej okręgowej po rozstrzygnięcie.

W szkołach, gdzie jest więcej nauczycieli, dozorca szkolny miejscowy ma prawo być obecnym na konferencyach nauczycielskich.

W miejscowościach, gdzie dwie lub kilka szkół Radzie szkolnej miejscowej podlega, może być dwóch dozorców szkolnych, wyznaczonych do nadzorowania dydaktyczno-pedagogicznego.

Inni członkowie Rady szkolnej miejscowej mają także prawo odwiedzania szkół, aby się przekonać o ich stanie. Prawo wydawania potrzebnych zarządzeń nie służy wszakże pojedynczemu członkowi, tylko całej Radzie.

Członków miejscowej Rady szkolnej zaniedbujących swe obowiązki, może Rada szkolna okręgowa karać grzywnami od 1 do 10 złr. w. a., które mają być użyte na cele szkolne.

Gdyby w skutek takiego zaniedbywania obowiązków sprawy szkoły miejscowej doznawać miały uszczerbku, w takim razie Rada szkolna okręgowa będzie mogła dla zapobieżenia złemu wprost od siebie zarządzić, co uzna za stosowne.

§. 29. Do stanowienia uchwał potrzebna jest obecność więcej niż połowy członków. — Uchwały zapadają absolutną większością głosów.

Wrazie równości głosów rozstrzyga przewodniczący, który ma także prawo wstrzymać przeprowadzenie uchwał, sprzeciwiających się według jego zdania ustawie, i zasięgnąć natychmiast decyzji Rady szkolnej krajowej.

Przy obradach i głosowaniu nad sprawami tyczącymi się osobistych interesów jednego z członków, członek ten udziału mieć nie może.

Zażalenia przeciw uchwałom Rady szkolnej okręgowej idą do Rady szkolnej krajowej. Wnosić je należy w Radzie szkolnej okręgowej. Zażalenia te, jeżeli zostały wniesione w czternastu dniach po ogłoszeniu uchwały, przeciw której strona się żali, mają moc odraczającą, wyjąwszy gdyby zwłoka w wykonaniu uchwały przyniosła dla szkoły niepowetowaną szkodę.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi oświecenia.
